

Sognepræst i Hals

Ludvig Daniel Hass

Født 4/11 1808 i København

Død 11/6 1881 i Nibe

Af Gerda Bergmann

Ludvig Daniel Hass beskikkedes 25. marts 1848 til sognepræst for Hals i Vendsyssel. Forholdene var ikke de bedste. Han skriver i sommeren 1849: "at vendelboerne er nu og for tiden de laveststående blandt alle danske. Jeg har virket imellem dem, og jeg må døje en del med dem; men Herren giver mig kraft til at tale til dem, så det begynder at vække både forundring og vrede hos mange." Tre år senere i en klage til amtet er Hass ikke blevet blidere: "Hals er vistnok det sted i Danmark hvorimellem 1000 levende sjæle, det største antal af elendigt udsbud, opholder sig."

Den ivrige og energiske præst, som fra ophold i fremmede lande var vant til at hjælpe sig selv, blev ved forholdenes magt tit byens og egnens respekterede ordenshåndhæver. En del træk og overleveringer i den henseende erindres endnu af gamle folk fra Hals, og de er for karakteristiske til ikke at meddeles:

En fortæller: "Der var møde i gæstgivergården. Midt under mødet kom Madam Holm, krokonen, farende ind og råbte, at de var ved at slå hinanden ihjel i krostuen. Der var intet politi i Hals, kun en gammel sognefoged, som ingen brød sig om. Hass tog resolut sin stok, gik ind imellem de kæmpende, slog i bordet, så glas og brændevin flød mellem hinanden - og ryddede hele bulen på et øjeblik. Fra den tid havde pastor Hass mere autoritet end ti sognefogeder. Det var noget Halsboerne kunne forstå, og den respekt bevarede de så længe han var præst i Hals."

På samme tid var indvandringen af svenskere til Danmark stor, og Hals Ladegård, som dengang drev brænderi, havde også fået en slump svenskere. Om søndagen søgte disse mennesker kroen, og følgen var, at de blev fulde og gjorde spektakler. "En søndag, hvor de var særlig slemme, og kroværten ingen udvej så til at komme af med dem, sendte han bud efter præsten, som mødte op med sin knortekæp. Efter kort tids forløb var de ude af kroen, og præsten drev hele flokken foran sig op til Ladegården."

Den slags begivenheder gjorde, at man altid siden gik til præsten, når der skulle skaffes orden. Der kom bud så ofte, at det blev pastor Hass lovlig meget - og i disse omgivelser skulle han så prædike kristendom.

Denne artikel er tidligere publiceret i Ting og Tider 5, udgivet 2000 af Museumsforeningen for Hals Kommune.

Udgivet juni 2021 af Hals Arkiv på www.halsarkiv.dk